

האיחוד

עלון לשבת קודש

בס"ד

לע"נ יוסף בן אליה וחממתה ז"ל לבית גיאת

לע"נ משה בן זילפה ואליאס ז"ל לבית חיימי

י"ט אייר תשע"ח 1220 (שנה כג')

נושא השבוע: כשרות (קכד)

ההפטרה: "ויאמר ירמיהו" (ירמיה לב)

פרשת בהר

"וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר" (כה, א)

הגאון בעל "שפתי כהן" זצ"ל דרש פסוק זה ואמר: "לאמר" לשון רוממות ומעלה נשגבה. גילה הקב"ה למשה רבינו ע"ה, דע והבן כי כל רוממותו של עם ישראל היא "בהר סיני" - בעבור התורה והמצוות שקיבלו שם, ש"סיני" בגמטריה "סלם", שהמצוות הם כסולם שעל ידם עולה האדם מעלה מעלה דרגה אחר דרגה וזוכה להצלחה ולסיעתא דשמיא בגשמיות וברוחניות.

"... כי תבוא אל הארץ אשר אני נותן לכם ושתתה הארץ שבת לה" (כה, ב)

מדוע אמר הכתוב: "אשר אני נותן לכם" בהווה ולא אמר "נתתי" בלשון עבר? אמנם הארץ ניתנה לעם ישראל לנחלת עולם שתהיה ארץ מגוריהם, כפי שהבטיח הקב"ה לאברהם אבינו "לזרעך אתן את הארץ הזאת", אבל קדושת הארץ והשראת שכנתו יתברך בה, והעזרה משמים תלויים במעשיהם של ישראל ובמצבם בכל שעה ושעה. ולפי דרגת נכונותם לעשות רצונו יתברך לקיים את התורה ומצוותיה כן תושפע עליהם ועל ארצם הקדושה ועזרה משמים. (תורת הפרשה)

יום הולדת שמח??

מעשה שהיה

שמי גרשון ואני נחשב לילד חבדתי. כולם יודעים שבחברה יש ילדים מקובלים יותר וישנם פחות, ויש שאפשר לקרוא להם דחויים. עד לאחרונה לא שמתי לב לדברים הללו, אולי מפני שמעולם לא הרגשתי בעצמי מה שהם מרגישים. בחופשה הגדולה נסעתי עם כל משפחתי לנופש בצפת, באחד הערבים הלכנו לאכול במסעדה, התיישבנו באחד השולחנות והמתנו למלצר. השולחן שלצידינו היה מכוסה במפה מפוארת ואיש זקן עמל ליפות את השולחן, קשר בלון הליום לכל כסא ולכל הבקבוקים שהיו על השולחן, אח"כ התיישב כמה דקות ושוב קם וקשר עוד בלונים. בינתיים הגיע המלצר ושאל מה אנו מזמינים. מה שמשך את תשומת ליבנו כמה טרח סביב השולחן, הוא הניח כובעים של ליצן על כל צלחת ואח"כ חבש אחד לראשו והתיישב ונראה כמחכה למישהו...

אבא שלי פנה אליה: "תגיד לי רב ייד, אתה בטח עושה יום הולדת לנכד או לנכדה שלך?".

"לא ידידי, זה אמנם יום הולדת אבל לא לנכד או לנכדה שלי", "אז בטח לאחד הילדים שלך?" שאל, "לא, גם לא לאחד הילדים שלי, ולפני שאתה שואל אותי על אשתי אומר לך שהמסיבה לא בשביל אשתי, וזה מפני שלא התחתנתי, אז איך אני יכול לעשות יום הולדת לאשתי? חה..חה..חה..." פה הסיפור הפך להיות עצוב ממש.

"וזהי מסיבת יום הולדת בשבילי היום אני בן 70, אמנם אין לי אשה וילדים אבל חברים מעטים יש לי, כלומר ככה חשבתי עד היום, אבל כעת מתברר לי שגם חברים אין לי,

הזמנים ע"פ לוח "אור החיים" של אופק ת"א * נא לא לעיין בזמן התפילה * סוף זמן ק"ש 8:30-8:33

כניסת שבת: 7:04 יציאת שבת: 7:56 יציאת ש"ס ר"ת: 8:47

ט. דין חצר שיש בה עצי פרי ששיכים לבנין משותף דינה כמו חצר של אדם פרטי לכל דיניו, באופן שאם נכנס אדם זר לחצר המשותפת שואלים אותו מה מעשיו במקום זה (קלירט השדה פ"ז ס"ג-ה).

י. עשבי תיבול וטעם המצויים בחצר פרטית של אדם, אם משתמשים בהם רק לתיבול ולטעם פטורים מתרומות ומעשרות, ואם משמשים גם למאכל חייבים בתרומות ומעשרות בברכה (שהרי מדובר בטבל) (חזון עובדיה לגר"ע יוסף תרומות ומעשרות עמ' ק-קכ) כגון:

* כרפס ופטרוזיליה וכדו' כיון שאוכלים אותם כמות שהם חייבים בתרומות ומעשרות (חזון עובדיה ע"פ עמ' קד).

* נענע -מי שרגיל באכילתו או לערבבו בסלט יפריש תרומות ומעשרות בברכה [שהרי מדובר בטבל] ומי שאינו רגיל לאוכלו ומשתמש בו רק להריחו או להטעים את התה פטור מתרומות ומעשרות (חזון עובדיה ע"פ עמ' קה ס"ג).

הלכות כלליות

א. הטועה בהפרשת תרומות ומעשרות או שהפריש ובטעות התערבבה התרומה עם שאר הפירות יכול "להשאל" על התרומות ומעשרות שעשה ובזה יתבטלו ההפרשות שעשה ומפריש תרומות ומעשרות מחדש (ש"ע ס"מח).

ב. אופן ביטול התרומות ומעשרות ["להישאל"] מתבצע כך: בעל הפירות הולך לפני שלושה חכמים ומבקש להישאל על ההפרשה והם מתיירים ואומרים: "מותר לך והפרשותיך בטול" שלוש פעמים ובזה נתבטל התרומות ומעשרות שעשה (ש"ע ס"מח, קלירט השדה פ"ט ס"א).

ג. אם כבר אכל את הפירות לא "ישאל" עליהם שאם "ישאל" נמצא אוכל טבל למפרע (קלירט השדה ע"פ עמ' ג).

הפרשת תרומות ומעשרות בספק טבל ונזה המצב של הפירות והירקות שקונים בשווקים הפתוחים] כשמדובר בהפרשות קטנות מאוד ששווי הפירות שקנה פחות מ- 70 אגורות (וממילא מעשר שני פחות מפרוטת מקרים נדירים):

* תרומה גדולה + תרומת מעשר - מפרישים כרגיל 1% + משהו ומרטיבים אותם ואומרים את הנוסח.

* מעשר ראשון - כשאומר את בנוסח קורא לו שם וקובע לו מקום -כרגיל.

* מעשר שני/ עני - מעשר עני בשנים ג,ו לשמיטה קוראים לו שם וקובעים לו מקום בנוסח ולא מפרישים בפועל -כרגיל.

מעשר שני - בשנים א,ב,ד,ה לשמיטה אם הוא מנוי על קרן מעשרות של גוף מסויים הרי בנוסח קורא שם למעשר שני וקובע לו מקום ומחלל קדושתו על פרוטה במטבע שאותו גוף מנהל עבורו. ואם הוא מנהל את המטבע לחילול מעשר שני בעצמו ונמצא אצלו כשקורא את הנוסח קורא שם למעשר שני וקובע לו מקום ומפריש אותו בפועל [10%הפירות] ועוטף ב-2 כיסויים וזורק.

* נטע רבעי -מחללים את קדושתו על פרוטה כרגיל

[הסבר:הגאון רבי אברהם ישעיהו קרליץ בעל "חזון איש" חידש חידוש לפני עשרות שנים בעניין "פרוטה חמורה" לפידיון מעשר שני מתוך הגמרא ופוסקים, שמעשר שני שאינו שווה פרוטה (פחות מ- 7 אגורות כפי המקרה שאנו מביאים כאן) אפשר לחללו רק על מטבע שחיללו על פרוטה מתוכה מעשר שני של טבל ודאי וכן אין אפשרות לחלל במקרים מסויימים רק על פרוטה שחיללו במטבע זו על דגן(5 מיני דגן) או תירוש(ענבים או יין) או יצהר (זיתים או שמן) ולכן לפטור זאת אלו שמנהלים את קרן מעשרות (הגופים שפרסמו במטבע שיש ברשותם יש "פרוטה חמורה" שהיא פרוטה שחיללו עליה מעשר שני של טבל של דגן/תירוש/יצהר ולכן המחללים דרכם עושים את חילול מעשר שני כרגיל.

אך אלו שמנהלים את המטבע לבדם בביתם אין להם פרוטה חמורה ולכן במקרה כזה צריך להפריש את המעשר שני בפועל ולזורקו, אבל מקרה כזה הוא נדיר מאוד כי בדרך כלל במה שאנו אוכלים או קונים שוויו יותר מ- 70 אגורות וממילא מעשר שני שהוא 10% מזה שווה יותר משהו פרוטה ואז עושים את הנוסח הרגיל, מחללים את הקדושה של מעשר שני כרגיל עם פרוטה במטבע שבביננו (על פי הכית היחיד לגר"א זכאי ח"ת עמ' 42-40, והא"ס מרדכי לגר"ח רכינו תרומות ומעשרות עמ' כד-כז, קלירט השדה פ"ד ס"ה).

נפתח שעור חדש לנשים באשדוד בכל יום שלישי ב- 8:45 בערב עם הרבנית סגלית בן

זכאי בנושא: אקטואליה בישיבת שובה ישראל רח' שבט בנימין 34 [כניסה אחורית] אזור יב

לעלון האיחוד באשדוד דרושה משפחה בהתנדבות לספור את העלונים כל שבוע ולהכינם בשקיות למפיצים לפרטים 08-8644452

ניתן לפנות לקרנות הבאות שעוזרות בניהול "מטבעות" עבור הפרשת תרומות ומעשרות: "מכון למצוות התלויות בארץ בית עזריאל טל': 08-9214829 *בית מדרש גבוה להלכה בהתיישבות חקלאית ירושלים טל': 02-6517793 *מכון הליכות הארץ אשדוד 08-8655107

משרדי "האיחוד" טל': 08-8644452 דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com

התקשרתי לכל אחד ואחד מהם וביקשתי מהם להגיע ליום הולדת שאני מכין לעצמי, חלקם אמרו שישתדלו להגיע וחלקם הבטיחו שיגיעו וכמו שאתם רואים הכנתי שולחן מפואר, ואיש לא הגיע! הם כנראה עסוקים מדי או שאולי פשוט שכחו אותי..."

דמעות עמדו בעיני ואז אמר אבי: "אתה יודע מה? אנחנו נתגוג לך את יום ההולדת! מה אתה אומר?", "באמת? אתה בטוח שהמשפחה שלך תהיה מעוניינת בזה?" אמר ועיניו אורו.

אנו השבנו בחיוב, קמנו מהכיסאות שלנו ועברנו לשבת סביב השולחן המקושט.

בעקבותינו הצטרפה עוד משפחה שעקבה מהשולחן הסמוך אחר הנעשה.

המלצרים החלו להגיש את האוכל ואז אבא שלי אמר: "במשפחה שלנו יש מנהג שבכל יום הולדת כל אחד מהנוכחים מדבר בשבחו של חתן השמחה, וכיון שאנו לא מכירים אותך אולי תספר לנו על עצמך ואח"כ נאמר דברים בשבחך".

האיש נראה נבוך אך השתכנע והתחיל לספר על עצמו: "האמת היא שאין סיבה לשבח אותי, נולדתי בארץ לפני 70 שנה, ההורים שלי היו אנשים פשוטים וישרי דרך אבל מאוד שקטים. כבר שהייתי בגן לא היו לי חברים אבל אז עוד לא הבנתי שיש כאן בעיה, כשלמדתי בביה"ס הבנתי שילדי הכיתה לא רואים אותי כחלק מהם, בכיתה ב' החלו להציק לי והאמת לא היתה לכך סיבה, לא עשיתי רע לאיש ולא פגעתי בשום ילד. הייתי שקט כמו אחד הכיסאות והשולחנות בכתה. יום אחד כינה אותי אחד הילדים בשם וכולם עשו זאת ואחריי והתחילו לצחוק ולהציק לי.

בשנים שאח"כ היו הילדים מרבים להכות אותי, לא סיפרתי זאת להורי אבל המחנך סיפר להם. ההורים שלי החליטו להעביר אותי לבי"ס אחר, חשבתי שניצלתי אבל טעיתי, המעבר החמיר את המצב. מהר מאוד גילו הילדים שאני שקט וחסר ביטחון, חלקם החלו להציק ולהרביץ לי, אבל יותר מכל כאבה לי ההתעלמות של האחרים ממני. ושוב העבירו אותי הורי לבי"ס, אחד הילדים קיבל אותי בסבר פנים יפות וקשר איתי קשרים. הייתי המאושר באדם, פתאום היה לי חבר שהגיע אלי הביתה והזמין אותי לביתו, התחלתי לאהוב ללכת לביה"ס, אבל כל זה ארך חצי שנה. אחרי כן אחד הילדים החל להציק לשנינו, האמנתי שהחבר שלי סובל בגללי עד שיום אחד הוא עזב ואני נשאיתי לבד.

ימי נעורי היו גרועים יותר, כי אז הבנתי מה המשמעות של חברה ושל בדידות וזה פצע את נשמת. הגעתי לגיל 25, ו-30, כל חברי התחתנו ואני הייתי ביישן וחסר בטחון עצמי. הורי הזדקנו ואבי נפטר ראשון, נותרתי לבד עם אימי.

פתחתי עסק והפכתי לאיש עשיר. ואז תתפלאו פתאום היו לי חברים, אבל הייתי חכם מספיק כדי להבין שהם חברים שלי לא בגלל מה שאני אלא בגלל הכסף שיש לי, ובכל זאת העיקר שיש קצת חברים. ואז הציצו לי שניים מחברי שותפות בעסקה, התפתיתי להסכים ומהר מאוד התברר שהם היו מעוניינים להשתלט על הכסף שלי, הפסדתי סכומים גדולים מאוד שמוטטו את העסק שלי, סגרתי אותו ולא הצלחתי להקימו מחדש. התחלתי לעבוד כשכיר והשתכרתי במשכורת מכובדת.

לפני כמה שנים יצאתי לפנסיה ומאז אני פשוט בודד. אני מעסיק את עצמי בהתנדבויות בבתי חולים ומלבד זאת אין לי מה לעשות. אמנם יש לי כמה חברים אך כמו שאתם רואים הם לא מספיק חברים טובים בשביל לבוא ליום ההולדת ה-70 שלי, אז בבקשה תגידו לי אלו דברים טובים כבר ניתן לומר עליי?"

אבי פתח אמר: "אתה אדם אמיתי מאוד, הסיפור שלך ריגש אותנו מאוד, כל הכבוד לך שלמרות כל הסבל שעברת אתה דואג לאחרים ומתנדב בבתי חולים", וכך כל אחד שיבח אותו קצת, ואז אבא אמר לי: "גרשון, כעת תורך" - החלטתי לומר מה שהרגשתי בתוך הלב פנימה:

"הסיפור שלך נגע לליבי וכשסיפרת את סיפורך מיד עברו אל מול עיני כמה ילדים מהכיתה שלי שהסיפור שלהם דומה לסיפור שלך, ילדים שאין להם חברים ואף אחד לא מתייחס אליהם ויש שאפילו צוחקים עליהם. יש ילד אחד מהכיתה שלי שהסיפור שסיפרת מזכיר לי אותו באופן מיוחד, אף אחד אינו יודע היכן הוא גר, לא הולך לבקר אותו ולא מזמין אותו לביתו, החלטתי שמהיום והלאה אעשה כל מה שאוכל כדי שילדים לא יעברו את כל מה שעברת ולכן החלטתי להתחיל להתקרב אליו ולילדים אחרים שאין להם חברים. כולם מחאו לי כפיים, הפסקתי אותם ואמרתי 'סיפור כזה חובה לפרסם כדי שגם לילדים אחרים יהיו חברים'."

ואז... שמענו רעש מכיוון הכניסה, ראינו 10 זקנים מתקדמים לעבר השולחן שלנו וצועקים: "מזל טוב", "בטח חשבת שלא נגיע? הפעם החלטנו להפתיע אותך ולהגיע כולנו באיחור של שעה וחצי... מה אתה אומר על ההפתעה?"

הזקן חיך חיוך עצוב ואמר: "אני רוצה לומר לכם שזה רעיון מאוד גרוע, כי הוא העלה בי מחשבות קשות, אבל למזלכם גיליתי אנשים נפלאים שהצטרפו ליום הולדת שלי והביאו לי המון שמחה ובסוף אני זוכה לחגוג יום הולדת פעמיים..."

הלכות תרומות ומעשרות (ה)

פינת ההלכה

תרומות ומעשרות בעץ פרי שנמצא בחצר פרטית, במטע או בפרדס

א. כל גידולי קרקע [פירות, ירקות, תבואה וקטניות] שגדלו בארץ ישראל והם מאכל אדם ויש להם בעלים חייבים בתרומות ומעשרות (ש"ע י"ז סי' ע"א) ואסור לאכול מהם עד שיפרישו מהם תרומות ומעשרות (ש"ע ס"ט) כשסיימו גידלתם ו"מוכנים לגמר" (ש"ע ס"ט).

ב. אכילת עראי מותרת בפירות וירקות קודם ש"מוכנים לגמר", ואחרי ש"מוכנים לגמר" אסור אפילו אכילת עראי עד שיפריש תרומות ומעשרות, חז"ל קראו למושג "מוכן לגמר" "הוקבע למעשר" וזמן זה תלוי בכל פרי בהתאם לאופן שימוש וצורת אריזתו (ש"ע ס"ט ע"ג-פ).

ג. אדם שיש לו פרדס או מטע של פירות וכדו' מותר לו [או לכל אדם שנתן לו רשות] לקטוף מספר פירות יחד ולאוכלם שם, מכיון שלא הוקבע עדיין למעשר, מותר באכילת עראי [ללא תרומות ומעשרות] (ש"ע ס"פ).

ד. אם הפירות של הפרדס/מטע נקטפו והונחו בארגזים על מנת לשווקם ולמוכרם הרי אז הוקבעו לתרומות ומעשרות ואסורים באכילת עראי [שאסור לאוכלם לפני שהפרישו מהם תרומות], אך אם כוונתו להוליכם לביתו, אפילו הונחו בארגזים מותרים באכילת עראי עד שיובאו לביתו (ש"ע ס"ט) [ויש מצבים שבהם לא הוקבעו למעשרות גם לפני שהגיעו לביתו כמבואר בש"ע שם ס"ג כגון: שהגיעה "שבת" או שבשילוש וכדו'].

ה. אדם שיש לו עץ פרי בחצרו הפרטית מותר לו לקטוף בכל פעם פרי אחד באופן ארעי כדי לאכול במקום (ללא מעשרות), כי בזה לא הוקבע עדיין למעשר, אבל אם קוטף מהעץ מס' פירות יחד, אסור לאכול מהם עד שיפריש תרומות ומעשרות (ש"ע ס"ט, קצית ע"ה לגר"ש רווח פ"ז ס"ז).

ואם מטפס על העץ יכול לקטוף מס' פירות יחד ולאוכלם על העץ שאין אוויר חצר קובע למעשר (ש"ע ס"פ).

ו. אדם שיש לו עץ פרי בחצרו, וקוטף כל פעם פרי אחד ואוכלו ללא מעשר [ושוב לקטוף וחזור חליה] זה דווקא כשהפרי קטן שאין רגילות לאוכלו בזה בכמה אכילות אלא נאכל בבת אחת כגון: תאנה, שיזף וכדו' (ש"ע ס"ט, קצית השדה פ"ז ס"ז) [אל"פ שבפועל יאכלו במספר אכילות].

אבל פרי גדול שדרך להפרידו לחלקים או לפלחים קודם האכילה כגון: אבטיח, רימון, תפוז, אשכול ענבים וכדו' אסור ליטול שלם ולאכול בלי מעשר, אלא אם כן יטול ממנו פלח או חתיכה בעודו מחובר לעץ ויאכל בלי מעשר (ש"ע ס"ט, קצית השדה פ"ח), וכן הדין בתפוחים ואגסים (הבית היסודי לגר"א זצ"ל ח"ח סי' ב' ס"א בשם שו"ת וואלרמא מליך להגר"מ וועקנן ח"ב סי' טז).

ז. חצר קובעת למעשר רק לבעל החצר, אך אינה קובעת לאורח שמתארח בחצר לביקור קצר וקוטף לעצמו פרי, ולכן יכול לקטוף לדוגמא: רימון אחד או יותר ולאכול שם ללא מעשר, ואינו צריך לחתוך את הפרי לפלחים בעודו מחובר כדין בעל החצר (קצית השדה שם ס"א).

ח. חצר קובעת למעשר דווקא כשהחצר מגודרת מסביבה אבל אם פתוחה ופרוצה לרשות הרבים, הרי רק כשמכניס לביתו הוקבע למעשר, ובחצר מותר אכילת ארעי כמו בשדה (קצית השדה פ"ז ס"ג-ה).